

צדקת הצדיק – סימן ז'

זמן קריאת שמע תלי בזמן אכילה במשנה דריש ברכות ושם בברייתא עמוד ב'.
כי אכילה הוא קיום החיים, וכך קבלת עול מלכות שמים.
וכמו שאכילת האדם בבוקר ובערב כך קבלת עול מלכות שמים.

- 1) ומאן דאמר מעני בדעת שאין לו נר להאיר עיני שכלו וממהר באכילה פשוטה כך קבלת עול מלכות שמים בפשיטות כעני זה שאוכל רק פת במלח.
  - 2) וחד מאן דאמר דבתר רוב בני אדם דגם כן אין צריך טהרה רק מתינות קצת עד שיהיה נר ה' נשמת אדם מאיר עיני שכלם.
  - 3) ולחד מאן דאמר כבלילי שבת שהכל מוכן מבעוד יום ודי לקריאת שמע של ערבית ההכנה שמבעוד יום על ידי מעשה היום ואין צריך הכנה אחרת.
  - 4) וההלכה ככהנים שהם הבטלנים מכל עניני עולם הזה שאין להם אלא עסק התורה כמו שכתב הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל) וכן שמעתי בזה.
- ואכילתם קודש לה' וצריכים טהרה, וכך לקריאת שמע – נפנה ונוטל ידיו קודם, כמו שנתבאר לעיל פירושו:

*****

1) משנה - מסכת ברכות דף ב.

מאימתי קורין את שמע בערבין? משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן...

2) מסכת ברכות דף ב:

אמר מר: משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן.
ורמינהו: "מאימתי קורין את שמע בערבין? **משהעני נכנס לאכול פיתו במלח**, עד שעה שעומד ליפטר מתוך סעודתו". סיפא ודאי פליגא אמתניתין; רישא מי לימא פליגא אמתניתין?
לא; עני וכהן חד שיעורא הוא.
ורמינהו: "מאימתי מתחילין לקרות קריאת שמע בערבית? **משעה שבני אדם נכנסין לאכול פיתן בערבי שבתות**, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, **משעה שהכהנים זכאין לאכול בתרומתן**... רבי אחאי, ואמרי לה רבי אחא, אומר: **משעה שרוב בני אדם נכנסין להסב**".

3) Rav Gifter pg 108¹ - Rav Gifter would explain the פסוק, "וצדיק באמונתו יחיה", *the way he heard it from Rav Mottel Pogromansky. צדיק באמונתו יחיה means that a tzaddik eats emunah, drinks emunah, walks emunah, talks emunah, and even breathes emunah. This is the meaning of "יחיה"*.

4) עמוס – פרק ח, פסוק יא

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ד' אֱלֹקִים וְהִשְׁלַחְתִּי רָעַב בְּאֶרֶץ לֹא רָעַב לְלֶחֶם וְלֹא צָמָא לְמַיִם כִּי אִם לְשִׁמְעַת אֶת דְּבָרֵי ד'.

¹ By Rabbi Yechiel Spero. עמ' רו בספר שמחת מרדכי, עמ' ר

² חבוקק ב, ד

5) דברים (נצבים) – פרק ל

יא כִּי הַמְצוּהָ הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּדֶד, וְלֹא רַחֲקָה הוּא. יב לֹא בְשָׂמַיִם, הוּא: לֵאמֹר, מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיִמָּה וַיִּקְחֶהָ לָנוּ, וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ, וְנַעֲשֶׂנָּה. יג וְלֹא-מֵעֵבֶר לָיִם, הוּא: לֵאמֹר, מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וַיִּקְחֶהָ לָנוּ, וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. יד כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד: בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ.

6) מסכת עירובין דף נה עמוד א (וע"ע מסכת בבא מציעא דף נט):

והיינו דאמר אבדימי בר חמא בר דוסא מאי דכתיב +דברים ל"ו+ "לא בשמים היא ולא מעבר לים היא", לא בשמים היא - שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה, ואם מעבר לים היא - אתה צריך לעבור אחריה.

7) משך חכמה – פרק ל, פסוקים יא-יד

"כי המצוה הזאת וכו' לא נפלאה היא ולא רחוקה וכו' כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו". הביאור מושכל, כי הבורא יצר כל בחכמתו הבלתי תכלית, ועשה מה שמוכרח יותר להיות מצוי יותר: האדם כשיוולד בל יוכל לחיות אף רגע בלא מזון קל, הוכן לו תיכף חלב אמו מה שדומה לו במזגו ולפי ערך גדולו. וכן האויר אשר בל יכול להיות בלעדו, הוכן לו בלא טורח. והמים אשר הוא צריך - לא הכרחי כל כך כמו האויר - מצוי לו, אך צריך קצת עמל להשיגו. והלחם אשר יותר יכול להתקיים בלעדו עד שלושת ימים, צריך עמל יותר. והמעון אשר הוא יותר בלתי הכרחי, צריך עוד יותר עמל. רק כאשר יעות האדם דרכו ויעדן עצמו במאכלים מותריים, עד כי צריך עמל רב בלב ובשר להשיגם, כמו המעדנות והבשר, והורגל כל כך עד כי ישוב אליו הכרחי. ועל כיוצא בזה אמרו "הריעותי מעשי וקפחתי פרנסתי". שאם לא היה האדם רדוף אחרי המותריים היה מוצא לחמו בנקל...

8) לב אליהו – מערכות התשובה, חלק ג, עמ' שמט³ (ר' אליהו לופיאן זצ"ל)

כללו של דבר, כל מה שהאדם זקוק לו ביותר – המציאו הקב"ה לו ביותר, לכלכלו ולהחיותו, לזונו ולפרנסו – הכל במדה ובמשקל הצריך לו לקיום גופו – במשך כל ימי חייו בעולם. והנה, כשם שנצרך האדם לאויר ומזון לצורך קיום גופו – כן צריך הוא גם לנפשו, רוחו, ונשמתו! אויר לנפש מהו? – האמונה! בלא אמונה – אין קיום לנשמה – ומתה היא מיד! כי האמונה לפש – היא האויר לנשימתה, ובלא אויר – אין אדם יכול להתקיים אפילו שעה אחת!⁴

9) נחמיה – פרק ט

ז אֶתְּהָ הוּא, ד' הָאֱלֹקִים, אֲשֶׁר בְּחַרְתָּ בְּאַבְרָם, וְהוֹצֵאתוּ מֵאוּר כַּשְׁדִּים; וְשָׂמְתָּ שְׁמוֹ, אַבְרָהָם. ח וּמִצֵּאתָ אֶת לָבָנוּ, נְאֻמָּן לְפָנֶיךָ, וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לְתֵת אֶת-אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגְּרָגְשִׁי, לְתֵת לְזָרְעוֹ; וַתִּקֶּם אֶת דְּבָרֶיךָ, כִּי צָדִיק, אָתָּה.

10) ספר החינוך – מצוה לב

משרשי מצוה זו. שנהיה פנויים מעסקינו לכבוד היום, לקבוע בנפשותינו אמונת חדוש העולם שהיא חבל המושכת כל יסודי הדת.

11) דברי ישראל (עמ' לב. בסוף הספר – תורת אא"ז זצוק"ל מקאזמיר)

אכלו היום³. שצריכים בשבת קודש להיות שבע מקדושת יום שבת. ואמר בזה הלשון אכלו היום עסט דעם טאג וד"ל.

³ מהדורה מחודשת – ירושלים, שנת תשס"ה.

⁴ וכן בספר דרכי מוסר – מאמר לט"ו בשבט (עמ' שא) בשם ר' שמחה זיסל מקעלם.

⁵ שמות פרק טז: כה ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לידוד היום לא תמצאהו בשדה:

12) משנה ברורה – סימן קע, ס"ק א

אין משיחין בסעודה - אפילו[א] בד"ת ודוקא בשעת אכילה גופא ומשום סכנה וכדלקמיה[ב] אבל בין תבשיל לתבשיל מותר[ג] ומצוה על כל אדם ללמוד תורה על שלחנו שכל שלחן שלא אמרו עליו ד"ת כאלו אכלו מזבחי מתים וכתב בשל"ה דילמוד משנה או הלכה או אגדה או ספרי מוסר ואינו יוצא במה שמברך בהמ"ז[ד] ועכ"פ יאמר איזה מזמור, **וטוב לומר אחר ברכת המוציא מזמור ה' רועי לא אחסר דהוא ד"ת ותפלה על מזונותיו:**

13) מחשבות חרוץ - אות טו, סעיף קטן ז' (ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע)

ונראה לי דסימנא מילתא הוא מה שנזדמן לבעלי הטור ושולחן ערוך לכתוב מצוה זו בסימן ע"ר, וכבר העיר בתומים בקיצור תקפו כהן על השולחן ערוך דמאחר שנתקבל בכל ישראל ודאי רוח ה' דיבר בו והכל בכתב מיד ה' עליו השכיל אף מה שהוא לא כיוון כלל לזה עיין שם, וכן בזה הגם דהם ודאי לא כיוונו בכך מכל מקום מאחר שמלאכת שמים הצליח בידם להתקבל לפסק עד שכל דבריהם אצלינו תורה שלימה ובכלל התורה שבעל פה, נוכל לרמוז בהם מה שלא כיוונו כבכל תורה שבעל פה שבידינו שהוא ממש דוגמת התורה שבכתב, כי כולם מרועה אחד ניתנו והכל ברוח הקודש ולא בא שום דבר על צד המקרה וההזדמן.

14) מהרש"א – מסכת מכות כג:

...ובפסיקתא אני ישנה ולבי ער זה הקב"ה אמר רבי חייא בר אבא מנין שהקב"ה לבן של ישראל שנאמר צור לבבי וחלקי אלהים וגו' הכוונה בזה כי כל רמ"ח אברים נגד העשיים ואבר הלב נגד עשה של אנכי כמו שהלב הוא שורש של כל רמ"ח האברים וחיותם כן היא מצות האמונה היא כלל ומקור של רמ"ח העשיין ששמענו מפי הגבורה וזה שאמר שמצות אנכי שהיא אמונתו ב"ה הוא ער ונגד לבן של ישראל...

15) אור לשמים – פרשת בא (ר' מאיר מאפטא זי"ע)

"היום אתם יוצאים בחודש האביב" (יג, ד). נ"ל כי האדם המעלה נשמתו, צריך לראות שיתעלו עמו כל נשמות ישראל, **והנה בדורות הראשונים היה תיקון נפש שלהם ע"י סיגופים**, כדי לשבר את הקליפות ולהבדיל המסכים המבדילים מהנשמה, **אבל עתה הדור הקרוב למשיח צדקינו תיקונם קל ואינם צריכים לסיגופים, ותיקונם הוא ע"י אמונה שמאמינים באלקי עולם, ובאמונתם יחיו.** וזפ"ה "היום אתם יוצאים", פירוש שהנשמות שלכם יצאו מעומק הקליפות לעלות לשורשם, "בחודש האביב" רומז לתיקון כשר, כמו החודש הזה שהוא בכשרותו (במ"ר ג, ו).